

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Сінческул Ірини Леонідівни на тему «Управління взаємовідносинами зі
стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств»,
представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за
видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами.

Житлово-комунальне господарство України – це складноструктурована система підприємств сфери обслуговування населення, промисловості, інфраструктури міст і поселень, яка виконує надзвичайно важливу місію забезпечення їх життєдіяльності. Ситуація в цій галузі досить складна, але занепокоєння викликає те, що вже більше двох десятиліть ця ситуація стабільно залишається в умовах очікування покращення, а реальних успіхів вкрай обмаль в ЖКГ в цілому і в кожній окремій структурі виробництва послуг. На нашу думку, підприємства системи теплопостачання не є виключенням серед інших, а скоріш, мають пріоритет щодо проведення на них реформ і модернізаційних заходів з метою виведення їх на новий рівень надійності в роботі і ефективності в фінансовому самозабезпеченні. Стан теплосистем в містах практично кризовий, про що свідчить високий рівень зносу основних засобів та аварійності мереж, непомірні перевитрати ресурсів, збитковість результатів діяльності, борги та неплатежі і багато іншого. Не визиває сумніву, що вихід з цієї ситуації є, але його необхідно знайти, обґрунтувати, розробити на науковому та інжиніринговому рівні, апробувати на практиці на окремих підприємствах, а вже тоді приймати кардинальні рішення на державному і регіональному рівні.

Представлена до захисту дисертаційна робота здобувача Сінческул Ірини Леонідівни, що присвячена питанням удосконалення механізмів управління розвитком комунальних теплопостачальних підприємств, якраз і містить в собі розробки науково-практичного рівня для вирішення цієї складної проблеми на об'єктах теплопостачання.

В досліджуваній темі автор розглядає достатньо нову для економістів складову із цієї проблематики, яку в назві теми сформульовано як «взаємовідносини зі стейкхолдерами», тобто з зацікавленими сторонами. Особливо ця тема актуальна для підприємств, оскільки безпосередньо саме вони в містах і при конкретних умовах, а не міністерство за них, мають організувати відносини зі стейкхолдерами, плануючи знайти вигідні умови, технології і проекти, щоб з цим «зовнішнім» ресурсом підвищити свій потенціал, свою надійність і фінансову стійкість.

На цих засадах я вважаю тему актуальною, своєчасною і гострозатребуваною практикою перебудови КТП.

Дослідження виконано у відповідності з тематикою наукових робіт Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова в межах державної бюджетної тематики: «Підприємництво як стратегічний фактор розвитку бізнес-середовища регіону» (номер державної реєстрації № 0116U005497), етап 3 «Трансформація регіонального інноваційного підприємництва як стратегічний фактор економічного зростання» (2018 р.); у господарській тематиці: «Створення та дослідження ефективності універсальної системи екологічного діагностування теплових двигунів та котельних установок» (договір №53-68/17; 2018-2019 рр.) де автором визначені та встановлені особливості розрахунку ефективності універсальної системи екологічного діагностування теплових двигунів котельних установок в розрізі енергозбереження та «Розробка інноваційних об'єктно-орієнтованих технологій підвищення еколого-енергетичної безпеки систем комунальної енергетики» (№ 23-70/18), де автором запропоновано аспекти підвищення еколого-енергетичної безпеки у контексті взаємовідносин зі стейкхолдерами підприємства.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість наукових результатів визначається комплексним аналітико-системним опрацюванням наукових теорій, ідей і розробок всесвітньовідомих вчених, в т. ч. напрацювань науковців вітчизняного сектору економічної науки з питань розвитку підприємств житлово-комунальної сфери, зокрема КТП.

В дисертації чітко сформульована мета дослідження, яка спрямована на розробку теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств. Чітко і логічно визначені завдання дослідження, що показує розуміння автора сутності проблеми та ключових елементів самого процесу стабільного розвитку комунальних теплопостачальних підприємств.

Обґрунтованість і достовірність результатів наукового пошуку і розробок базується на якості вибраних і використаних методів наукового дослідження, в числі яких методи теоретичного узагальнення, системного та статистичного аналізу, когнітивного моделювання, структурологічного аналізу, графоаналітичної інтерпретації проблемних ситуацій, математичного моделювання та інші. Застосування сучасного інструментарію проведення дослідження дало змогу досягти поставленої мети, виконати намічені завдання та сформулювати практичні рекомендації.

Якісний науково-практичний результат підтверджується обробкою значного обсягу законодавчих та нормативних документів, статистичних даних та відомчої реальної інформації.

З аналізу тексту самої дисертації, автореферату та опублікованих автором праць можна зробити висновок про обґрунтованість та достовірність наукових положень, елементів новизни, розробок і висновків, що винесені здобувачем на захист.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

Результатами дисертаційного дослідження вирішена науково-практична проблема організації взаємодії комунальних теплопостачальних підприємств зі стейкхолдерами, в якій внутрішні заходи самоудосконалення та збалансованого управління поєднані зі стейкхолдерами регіональної системи в цілому.

Основні елементи новизни полягають в наступному:

– удосконалено теоретико-методичний підхід до забезпечення взаємовідносин КТП із групами стейкхолдерів, новими елементами якого є систематика стейкхолдерів за функціями зацікавленості та впливу (державного регулювання, виробничої кооперації, надання юридичних послуг, контактів зі споживчим сектором), визначення рангу стейкхолдерів, формування умов і норм організації взаємодій;

– розширено і поглиблено розкрито аналітико-прикладне забезпечення управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами КТП, в основу якого покладено удосконалення збалансованої системи показників, що розглядається як першорядна і необхідна умова довіри зацікавлених сторін до підприємства теплопостачання, надає впевненість споживачам та інвесторам в стабільності функціонування, підвищує імідж підприємства та його готовність забезпечити контракти і домовленості;

– елементи новизни внесені в теоретико-методичний інструментарій управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами, що полягають в комплексному використанні сучасних напрацювань маркетинг-менеджменту та технологій економічного обґрунтування необхідних витрат на ведення виробничого процесу, транспортування та надання послуг, виконані розробки щодо обґрунтованості тарифної політики теплопостачальних підприємств, що має принципово важливе значення в умовах загострення конкуренції та соціальної напруги та зростання тарифів;

– удосконалено організаційно-методичне забезпечення взаємовідносин підприємства зі стейкхолдерами на засадах узгодження їх інтересів, оцінки потенційних можливостей, розширення сфери послуг шляхом створення на підприємстві інформаційно-довідкового відділу і координації дій в довгостроковій перспективі;

– сформовано авторські уявлення щодо трактування особливостей понятійного апарату, зокрема дано власне визначення такому змістовному понятійному набору як «забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств», сутність якого включає розуміння інтересів стейкхолдера, партнерських принципів взаємодії та збалансованих і узгоджених норм поведінки і відповідальності;

– дістали подальшого розвитку елементи технології управління розвитком теплопостачальних підприємств, відмінності яких від існуючих є розширений спектр логіко-структурного моделювання складних систем, включення програм енергозбереження в загальний механізм взаємодії зі стейкхолдерами, використання основ попередження та розв'язання

конфліктних ситуацій; позитивний науковий результат отримано у виконанні прикладних розробок (моделювання і апробація моделей) для оцінювання надійності експлуатації системи КТП, що надає вагомі аргументи в контактах зі стейкхолдерами.

4. Теоретичне та практичне значення дослідження.

Теоретичне значення отриманих автором результатів полягає в обґрунтуванні змісту, сутності і ролі стейкхолдерів в забезпеченні збалансованого розвитку комунальних теплопостачальних підприємств в нових умовах активації реформ в системі ЖКГ. Внесок автора в теорію управління взаємовідносинами між учасниками економічного розвитку міської інфраструктури полягає в уточненні понятійного апарату проблеми, включення в механізм управління системи нових зв'язків, формуванні авторського погляду на роль маркетинг-менеджменту та використання методів конфліктології в технологіях розв'язання протиріч і проблемних ситуацій в системі підприємств КТМ.

Практична значущість розробок дисертанта полягає в доведенні їх до зручної форми використання – логіко-структурні моделі, креативні карти, розрахункові алгоритми, які можуть бути використані для удосконалення інтеграційного процесу КТП з зацікавленими сторонами. Результати роботи впроваджені в системах управління міста і безпосередньо на підприємствах галузі, а також використані в учбовому процесі.

5. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

В цілому, позитивно оцінюючу дисертаційну роботу, слід відмітити в ній деякі дискусійні положення.

1. На стор. 132 дисертації до найбільш важливих заходів для покращення роботи підприємств галузі віднесені (не дослівно): реформи, перехід на відновлювальні джерела, синхронізація змін в тарифній системі. Останньому питанню «синхронізація змін в тарифній системі», роз'яснення в роботі не приведено. На нашу думку, це є як раз проблематикою стейкхолдерівських відносин, оскільки теплосистема пов'язана прямими потоками води, електроенергії, газу. А це в комплексі і є структури ЖКГ.

Доцільно було б більше уваги уділити цим взаємозв'язкам, щоб дійсно проблема синхронізації нехай і не була розв'язана, але наближалась до розв'язання.

2. В пункті 3 новизни (удосконалено) зазначено «теоретико-методичний інструментарій забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами КТП, що на відміну від існуючих, базується на гармонійному поєднанні теоретико-методичного інструментарію маркетингу, менеджменту, інжинірингу та комплексу інформаційно-комунікативних технологій, що створює ...», а далі зрозуміло.

Не зрозуміло: як це «теоретико-методичний інструментарій ... на відміну від «теоретико-методичного інструментарію ... Виходить сам від себе, ще й «на відміну».

Окрім того, в цьому ж пункті змістовна частина вміщена в 4 строчки, а далі 7 строчок «що створює умови» – і вагомий перелік, що це дає.

Непогано визначено «що це дає», але в чому ж суть новизни, воно десь приховано. Нема сумніву, і по тексту роботи це стає зрозумілим, що новизна дійсно існує в частині «теоретико-методичного інструментарію», але сформульовано цей пункт не досить якісно.

3. Перший пункт завдань дослідження сформульовано: «дослідити та систематизувати понятійний апарат забезпечення управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств».

Визиває деякий сумнів щодо «систематизувати понятійний апарат». По-перше, це достатньо окреме питання «систематизувати поняття, категорії, терміни». Більш науковці систематизують признаки, фактори впливу, методи, складові комплексної системи.

А по-друге, такої систематизації в роботі знайти не вдалось. Є елементи групування стейкхолдерів, що і слід признати як виконану наукову роботу, а «поняття», це ще мабуть в перспективі.

4. В авторефераті (с. 9) записано «у рамках колабораційного підходу до стейкхолдер-менеджменту уточнено сутність поняття «забезпечення збалансованого управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами КТП» ... Знову ці «сутнісно-понятійні» проблеми. Чому «у рамках колабораційного підходу?», а не з позицій системного, процесного, інституційного, ситуативного і т. п. Чим цей підхід тут так незамінний в Вашій темі? В самій дисертаційній роботі такому вибору теж не надано роз'яснення.

5. У висновках до першого розділу (п. 4) зазначено, що ці підприємства «виступають монополістами на ринку теплопостачання» ... і далі «зазначена специфіка (тобто їх монопольний характер) обумовлює чотири основні стратегічні напрямки діяльності КТП, які забезпечують рентабельність їх роботи. Далі, не дослівно – зниження собівартості виробництва тепла, активація роботи зі споживачами (з боржниками), енергозбереження, залучення інвесторів.

Така постановка питання зважена і коректна, але до чого тут монопольний характер підприємств централізованого теплопостачання? При будь-яких інших основах, хай це буде і немонопольне, а дійсно ринкове підприємство, такі ж завдання і у нього. Отже, на наш погляд, «не специфіка монополіста» обумовлює ці стратегічні завдання, а щось інше.

6. Реально, в сучасних умовах, стейкхолдери «ще вчора» мають ділові відносини з КТП. Це не тільки споживачі, а і фірми, що надають юридичні послуги, консалтингові фірми, аудиторські незалежні, інноваційні менеджери регіону і багато інших. Дисертаційна робота виконана в ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, це провідний ВНЗ і провідний науковий центр в системі міського господарства. Не зрозуміло, чому в дослідженні не враховані і не проаналізовані контакти вузівської науки з теплосистемою міста. На мою думку, це є суттєвим упущенням, хоч і не недоліком роботи.

Але вказані зауваження не є ключовими негативами з точки зору значимості представленої дисертаційної роботи, не зменшують позитивної

оцінки вагомих наукових результатів дослідження та загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

6. Повнота викладу результатів дослідження у публікаціях.

Публікації основних положень дисертації висвітлені у 24 наукових працях, з них один розділ у колективній монографії, 3 статті у наукових фахових виданнях, 4 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 16 тез доповідей у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,2 друк. арк., з яких особисто автору належать 2,7 друк. арк.

7. Основні наукові положення, отримані результати і рекомендації виконаного дослідження повною мірою відображено в авторефераті, який відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

8. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Сінческул Ірини Леонідівни на тему «Управління взаємовідносинами зі стейкхолдерами комунальних теплопостачальних підприємств», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає п.п. 9, 11, 12, 13, 14 постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Порядку присудження наукових ступенів» (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

д-р екон. наук, професор,
професор кафедри економіки
та організації діяльності суб'єктів господарювання
Української інженерно-педагогічної академії
МОН України

О.А. Карлова

